

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA MILIEUSTRAT TE BALK

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

6 APRIL 2017

Contactpersonen

C.E. ONNES MSC
Adviseur ecologie

T +31627060817
E cors.onnes@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	WETTELIJK KADER	6
2.1	Wet Natuurbescherming	6
2.2	Gebiedsbescherming	6
2.3	Soortbescherming	8
3	PLANGEBIED EN VOorgenomen ONTWIKKELING	11
3.1	Plangebied	11
3.2	Voorgenomen ingreep	15
4	GEBIEDSBESCHERMING	16
4.1	Natuurnetwerk Nederland	16
4.2	Natura 2000	16
5	VOORKOMEN BESCHERMDE SOORTEN	17
5.1	Methode onderzoek	17
5.2	Resultaten	17
5.2.1	Vleermuizen	17
5.2.2	Grondgebonden zoogdieren	19
5.2.3	Vogels	19
5.2.4	Amfibieën en reptielen	20
5.2.5	Vissen	20
5.2.6	Vlinders, libellen en andere ongewervelden	20
5.2.7	Vaatplanten	20
6	EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING	21
6.1	Effectbeschrijving	21
6.2	Toetsing	21
6.3	Vrijstellingen	22

6.4	Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgplicht	22
7	CONCLUSIES EN VERVOLG	24
7.1	Effectiviteit maatregelen	24
7.2	Nader onderzoek	24
8	GERAADPLEEGDE BRONNEN	25

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Gemeente De Fryske Marren is voornemens om het huidige opslagterrein aan de Houtdijk 1a te Harich nabij Balk om te vormen tot een milieustraat. Hierbij wordt het terrein heringericht en worden enkele bosschages verwijderd.

De ruimtelijke ingrepen die voor de herinrichting van het terrein plaatsvinden, kunnen mogelijk negatieve gevolgen hebben voor aanwezige beschermde natuurwaarden op en rondom de planlocatie. Arcadis heeft daarom onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden om zo de voorgenomen plannen te toetsen aan de natuurwetgeving.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het juridisch kader (Wnb) uiteengezet. In hoofdstuk 3 wordt het plangebied en de aanleg van de milieustraat beschreven. Daaropvolgend is in hoofdstuk 4 kort de gebiedsbescherming beschreven en in hoofdstuk 5 de soortenbescherming. Hoofdstuk 6 de effectbeschrijving en hoofdstuk 7 sluit af met een conclusie en eventuele aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Wet Natuurbescherming

Inhoud van de wet

De Wet natuurbescherming (verder Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de relevante delen van de wet gegeven. Artikelen van de Wnb waarnaar wordt verwezen zijn opgenomen in Bijlage A.

Algemene bepalingen

De Wnb schrijft een nationale en provinciale natuurvisie voor. De nationale natuurvisie bevat de hoofdlijnen van het rijksbeleid op het gebied van natuur en natuurbescherming (art 1.5). De provinciale natuurvisies beschrijven het provinciale beleid op dit gebied (art 1.7).

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en soorten, ook voor soorten die niet beschermd zijn (art 1.11, lid 1). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden (art 1.11, lid 2). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd (art 1.11, lid 3).

In het eerste hoofdstuk van de wet wordt ook ingegaan op de beschermingsmaatregelen waarvoor gedeputeerde staten van de provincies zorg moeten dragen (art 1.12, lid 1). Het gaat daarbij om:

- de biotopen en leefgebieden van alle in Nederland voorkomende soorten vogels;
- behoud en herstel van soorten, habitats en habitats van soorten van bijlage I, II, IV en V van de Habitatrichtlijn;
- behoud en herstel van soorten die opgenomen zijn op de bij de nationale natuurvisie horende rode lijst.

2.2 Gebiedsbescherming

Beschermde gebieden

De Wet Natuurbescherming (Wnb) maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden. De Wnb noemt daarbij verschillende soorten gebieden.

- Het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het samenhangende ecologische netwerk waarvoor de provincies (gedeputeerde staten) zorgdragen voor de totstandkoming en instandhouding (art 1.12, lid 2).
- "Bijzondere provinciale natuurgebieden" en "Bijzondere provinciale landschappen" zijn gebieden buiten het NNN aangewezen door gedeputeerde staten vanwege bijzondere natuurwaarden of landschappelijke en cultuurhistorische waarden (art 1.12, lid 3).
- Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die de Minister van Economische Zaken heeft aangewezen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 2.1, lid 1).
- "Bijzondere nationale natuurgebieden" zijn door de Minister van Economische Zaken aangewezen buiten bestaande Natura 2000-gebieden (art. 2.11, lid 1).

De Wnb kent alleen voor de Natura 2000-gebieden een toetsingskader. De bescherming van het NNN verloopt via het planologische spoor. Ten aanzien van de bescherming van bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen is in de Wnb geen regeling opgenomen. Provincies kunnen -wanneer zij een dergelijk gebied aan zouden wijzen- daarvoor zelf een regeling opstellen.

Regels ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden

De Minister van Economische Zaken wijst Natura 2000-gebieden aan. In ieder besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende gebied beschreven. Daarbij gaat het in ieder geval om instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden van vogels, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of ten aanzien van habitats en habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn. Op de aanwijzing of wijziging van de aanwijzing van gebieden is afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, tenzij het een wijziging van ondergeschikte aard is. Dit betekent dat deze besluiten openstaan voor bezwaar en beroep.

Gedeputeerde staten zijn verplicht zorg te dragen voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen ten aanzien van de in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden en moeten ook -indien daar aanleiding voor bestaat- passende maatregelen nemen om verslechtering van de kwaliteit van Natura 2000-gebieden te voorkomen. Daarnaast moet er voor ieder Natura 2000-gebied een beheerplan worden opgesteld.

Plan, project of andere handeling?

De Wnb maakt onderscheid in plannen, projecten en andere handelingen. Het verschil tussen een plan enerzijds en project en andere handeling anderzijds is duidelijk: Een plan gaat over het voornemen tot het verrichten van een handeling of om het scheppen van een (planologisch) kader voor een toekomstige handeling. Een project of andere handeling gaat altijd om een daadwerkelijk uit te voeren handeling.

Het verschil tussen een project en een andere handeling is lastiger. Kort gezegd komt het erop neer dat er sprake is van een project in geval van een "fysieke ingreep in het natuurlijk milieu" en dat "activiteiten waarbij geen sprake is van werken of ingrepen die de materiële toestand van een plaats veranderen", niet kunnen worden aangemerkt als een project. Bouw-, aanleg- of sloopwerkzaamheden zijn bijvoorbeeld wel projecten. Een activiteit waarbij slechts gebruik wordt gemaakt van een bepaalde locatie, zonder dat deze locatie feitelijk wijzigt, kan niet als project worden aangemerkt. Zo heeft de ABRvS geoordeeld, toen een Nbw-vergunning voor het uitvoeren van strandexcursies met een strandbus aan de orde was dat het een "andere handeling" betrof. Deze activiteit, net als bijvoorbeeld het openstellen van een reeds bestaande weg, kwalificeert niet als project. Ook het verlenen van toestemming om de exploitatie van een vliegveld voort te zetten is geen project. Het verlengen van een start- en landingsbaan van een vliegveld is dan wel weer een project.

Beoordeling van projecten

Het is verboden zonder vergunning een project uit te voeren dat -gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (art 2.7 lid 2). Wanneer het een project betreft dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt de vergunning pas verleend nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.7 lid 3 onder a en art 2.8 lid 1). Een uitzondering is een project dat een herhaling of voortzetting is van een ander project, of deel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens of inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

Wanneer de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast niet is verkregen, mag de vergunning alleen worden verleend wanneer er geen alternatieve oplossing is, er een dwingende reden van groot openbaar belang wordt gediend en er compenserende maatregelen worden getroffen (de ADC-toets) (art 2.8 lid 4). Wanneer er sprake is van significante gevolgen voor een prioritair habitat of prioritaire soort en de dwingende reden van groot openbaar belang is een reden van sociale of economische aard, dient in aanvulling op de ADC-toets door de minister van Economische Zaken een advies gevraagd te worden aan de Europese Commissie voordat de vergunning wordt verleend (art 2.8 lid 5). De te nemen compenserende maatregelen moeten onderdeel uitmaken de vergunning voor het betreffende project (art 2.8 lid 7). Een eventueel in te richten compensatiegebied dient de status van Natura 2000-gebied te krijgen (art 2.8 lid 8).

Aanhaken bij de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)

Er kan voor worden gekozen geen vergunning Wnb aan te vragen, maar de toestemming aan te laten haken bij de Omgevingsvergunning. In dat geval dient de passende beoordeling gevoegd te worden bij de aanvraag Omgevingsvergunning. Het bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning vraagt vervolgens een

verklaring van geen bedenking (vvbg) aan bij het bevoegd gezag Wnb. De voorwaarden waaronder de vvbg wordt afgegeven maken vervolgens onderdeel uit van de Omgevingsvergunning. Wanneer ervoor wordt gekozen de toestemming Wnb niet aan te laten haken, moet de vergunning Wnb zijn aangevraagd voordat de Omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

2.3 Soortbescherming

Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Vogels
- Overige Europees beschermde soorten
- Nationaal beschermde soorten

Vogels

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Overige Europees beschermde soorten

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#))

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern; ([art. 3.5, lid 5](#))

De bijlagen zijn zeer uitgebreid en er staan ook veel soorten op genoemd die van nature niet in Nederland voorkomen. In Bijlage B is een overzicht opgenomen van het deel dat van nature in Nederland voorkomt.

Nationaal beschermde soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet ([art. 3.10, lid 1 onder a en c](#)). Deze lijst is opgenomen als Bijlage C.

Verbodsbepalingen

Ten aanzien van vogels verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.1 lid 1](#)), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ([art. 3.1 lid 2](#)), het rapen of onder zich hebben van eieren ([art. 3.1 lid 3](#)) en het opzettelijk storen van vogels ([art. 3.1 lid 4](#)). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort ([art. 3.1 lid 5](#)).

Ten aanzien van de overige Europees beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.5 lid 1](#)), het opzettelijk verstoren ([art. 3.5 lid 2](#)), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren ([art. 3.5 lid 3](#)) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art. 3.5 lid 4](#)). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen en vernielen ([art. 3.5 lid 5](#)).

Ten aanzien van de nationaal beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.10 lid 1 onder a](#)) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art. 3.10 lid 1 onder b](#)). Ten aanzien van de nationaal beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen ([art. 3.10 lid 1 onder c](#)).

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragcode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van EZ vastgestelde gedragcode ([art. 3.31 lid 1](#)). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. een bestendig gebruik;
- d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van EZ kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen ([art 3.3 lid 2-4](#); [3.8 lid 2-5](#), [3.10 lid 2](#)). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van EZ en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. In Bijlage D is een overzicht opgenomen van de vrijstellingen die in voorliggende situatie gelden.

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragcode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepaling van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden ([art 3.3 lid 1,3](#); [3.8 lid 1,3](#), [3.10 lid 2](#)). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waar aan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent -ook in combinatie met de in artikel 11.1 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor **vogels** kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: ([art 3.3 lid 4](#)):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor **overige Europees beschermde soorten** kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: ([art 3.8 lid 5](#)):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;

3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de **nationaal beschermde soorten**, gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld met: (**art 3.10 lid 2**):

6. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
7. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
8. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
9. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
10. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
11. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
12. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
13. in het algemeen belang.

Aanhaken bij de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)

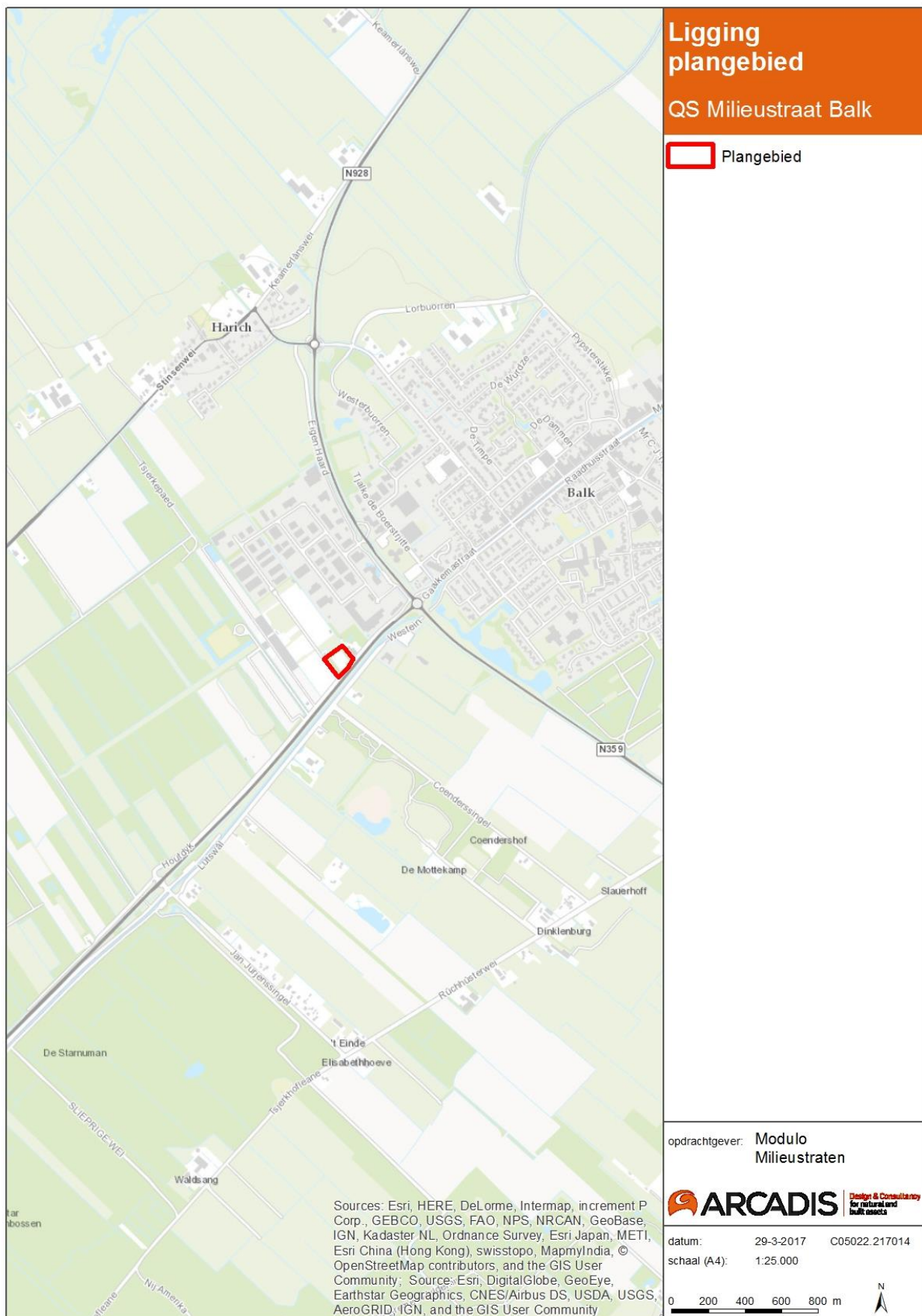
Er kan voor worden gekozen geen ontheffing Wnb aan te vragen, maar de toestemming aan te laten haken bij de Omgevingsvergunning. In dat geval dient het betreffende onderzoek gevoegd te worden bij de aanvraag Omgevingsvergunning. Het bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning vraagt vervolgens een verklaring van geen bedenking (vvbg) aan bij het bevoegd gezag Wnb. De voorwaarden waaronder de vvbg wordt afgegeven maken vervolgens onderdeel uit van de Omgevingsvergunning. Wanneer ervoor wordt gekozen de toestemming Wnb niet aan te laten haken, moet de ontheffing Wnb zijn aangevraagd voordat de Omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

3 PLANGEBIED EN VOORGENOMEN ONTWIKKELING

3.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen in de Provincie Friesland aangrenzend aan de plaats Balk in de gemeente De Fryske Marren. Momenteel is het terrein in gebruik als opslagplaats van de gemeente en is grotendeels bestraat met op deze verharding containers voor opslag van afval, stenen, zand en diverse overige materialen. Het plangebied wordt omringd door een bosschage met verschillende bomen met daaromheen een watergang. De watergang betreft een kleine sloot met weinig begroeide oevers en veel gevallen blad in de bodem. Deze watergang valt buiten de begrenzing van het plangebied. De vegetatie in het plangebied kenmerkt zich als voedselrijk (o.a. brandnetels, berenklauw, braam).

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit het volkstuinencomplex aan de westzijde, een weiland begraasd met pony's aan de noordzijde, een woning van een particulier aan de oostzijde en de weg houtdijk aan de zuidzijde. Parallel hieraan loopt de provinciale weg, de N359 van Balk naar Gallamadammen. Het terrein bevindt zich tegen de begrenzing van het dorp aan, ingeklemd door de provinciale weg, het industrieterrein van Balk, en een volkstuinencomplex met daarachter een tuincentrum. De ligging en begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 1 en figuur 2. Figuur 3 geeft een impressie van het plangebied.

Figuur 1. Ligging plangebied (rood gearceerd) ten opzichte van het dorp Balk.

Figuur 2. Begrenzing plangebied

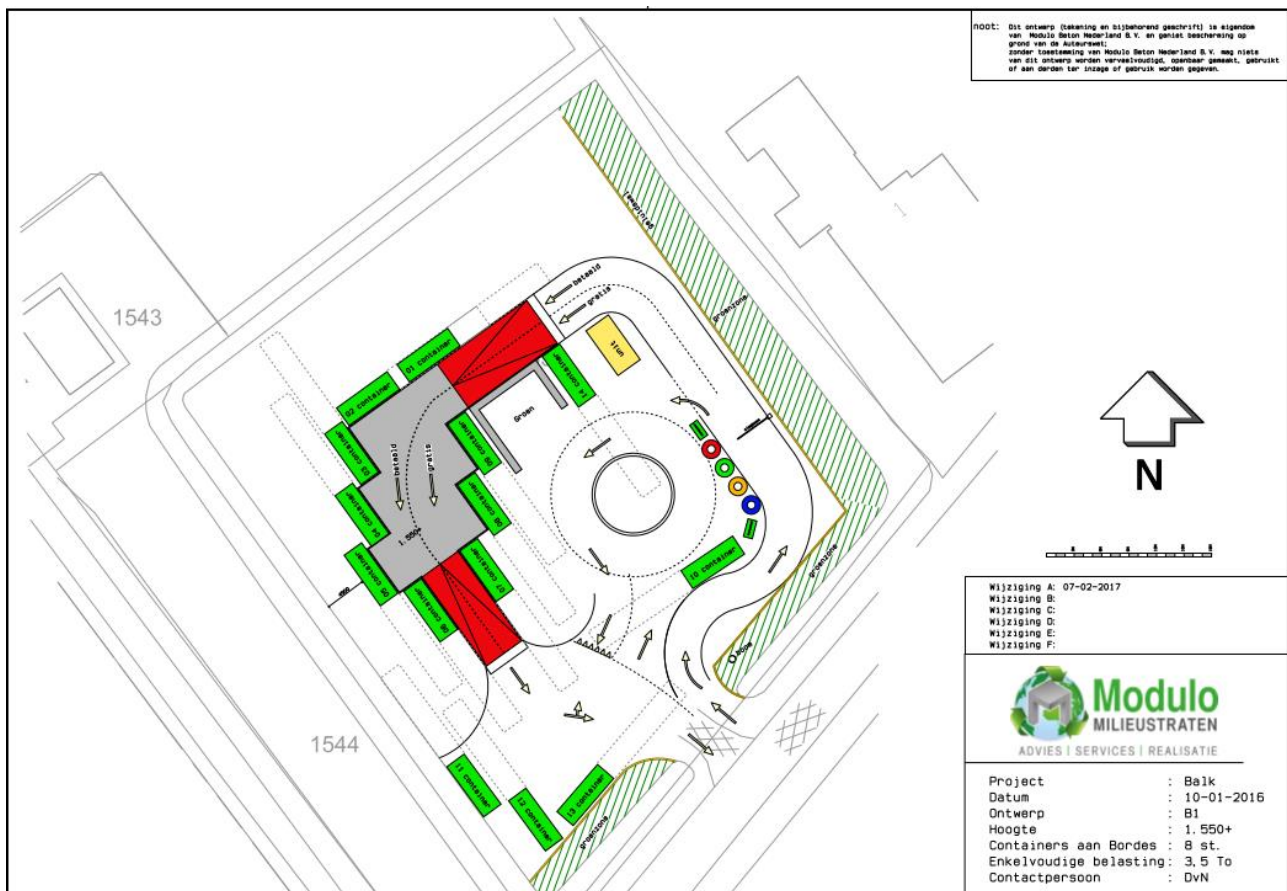
Figuur 3. Impressie plangebied

3.2 Voorgenomen ingreep

Op het huidige opslagterrein aan de Houtdijk 1 te Harich wordt een milieustraat gerealiseerd. De herinrichtingswerkzaamheden betreffen:

- Verwijdering bestaande inrichting, stenen, en containers
- Kap noordwestelijke strook bomen
- Aanbrengen nieuwe bestrating en rijroute
- Aanbrengen nieuwe containers
- Aanbrengen verhoging
- Er wordt geen verlichting aangebracht in het plangebied

Figuur 4 geeft het ontwerp voor de nieuwe milieustraat weer. Het is nog niet bekend wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Figuur 4. Ontwerp Milieustraat Balk (rood/grijs = verhoging, felgroen = containers)

4 GEBIEDSBESCHERMING

4.1 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; de voormalige EHS) en grenst ook niet aan dit Netwerk. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op ongeveer 200 meter van het plangebied. Het beschermingskader van het Natuurnetwerk Nederland kent geen externe werking. Een toetsing van het plan aan het beschermingskader van het Natuurnetwerk Nederland kan daarom buiten beschouwing blijven.

4.2 Natura 2000

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen beide op 4,9 kilometer afstand, te weten Natura 2000-gebied IJsselmeer en Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving. Gezien de afstand en de aard van de voorgenomen ingrepen zijn effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand uit te sluiten. Toetsing van de maatregelen aan de Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming is daarom niet aan de orde.

5 VOORKOMEN BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Methode onderzoek

De quickscan is uitgevoerd door middel van een bureaustudie en een veldbezoek is onderzocht of beschermde soorten mogelijk voorkomen of dat ze op basis van habitat en verspreidingsgegevens op voorhand uitgesloten kunnen worden. Voor de bureaustudie is verspreidingsdata van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd en vrij beschikbare verspreidingsinformatie. Het veldbezoek is uitgevoerd op 21 maart 2017 door C.E. Onnes, ecologisch adviseur bij Arcadis. Het betrof droog half bewolkt weer met een temperatuur van 8 °C en windkracht 2. Bij het bezoek is een habitatgeschiktheidsbeoordeling uitgevoerd om op grond van fysieke, landschappelijke en vegetatie kenmerken van het terrein inzicht te krijgen in het mogelijk voorkomen van beschermde planten en dieren. De resultaten hiervan zijn opgenomen in dit rapport.

5.2 Resultaten

5.2.1 Vleermuizen

In de omgeving van het plangebied komen diverse vleermuissoorten voor (NDFF, 2017). Het gaat hier om gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

In het plangebied is een klein stenen hokje (circa halve meter breed en diep en één meter hoog) aanwezig voor een wateraansluiting (zie figuur 5). Dit hokje heeft een enkele muur en bevat geen geschikte ruimtes en invliegopeningen voor vleermuizen. Gezien het verdere terrein zijn qua geschikte verblijfplaatsen geen vleermuizen te verwachten. Bij een drietal bomen in de bosschage om het opslagterrein zijn holten aangetroffen. Hiervan zouden er twee tijdens de voorgenomen ontwikkeling worden gekapt. In het huidige onderzoek is niet uit te sluiten dat zich hier verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen bevinden. De betreffende bomen zijn weergegeven in figuur 6.

Figuur 5 . Stenen hokje in het plangebied.

Het plangebied vormt potentieel foerageergebied van vleermuizen. Foerageergebied is beschermd indien bij het verdwijnen het foerageergebied het functioneren van een verblijfplaats in het geding komt. De bomen aan de noordkant van het plangebied zullen verdwijnen door de voorgenomen ontwikkelingen. Het grootste deel van de bomen in het plangebied blijft behouden en ook in de directe omgeving is veel potentieel foerageergebied aanwezig. De kap van deze bomenrij heeft geen effect op het totale foerageergebied van eventueel aanwezige vleermuizen.

Het plangebied wordt mogelijk gebruikt als vliegroute. Vleermuizen gebruiken lijnvormige structuren zoals boomsingels om zich langs te verplaatsen. Vliegroutes zijn beschermd indien bij het verdwijnen van het vliegroutes het functioneren van een verblijfplaats in het geding komt. De bosschages binnen het plangebied blijven grotendeels intact. Eventuele routes via het plangebied blijven beschikbaar door de bosschage aan drie kanten overige drie kanten van het terrein welke behouden blijven.

Figuur 6. Bomen met mogelijke vleermuisverblijfplaatsen in het plangebied

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

In de omgeving van het plangebied komen diverse beschermde grondgebonden zoogdieren voor (NDFF, 2017). Het gaat hier om boommarter, das, otter, steenmarter en waterspitsmuis.

De boommarter is in de directe omgeving van het plangebied waargenomen (enkele honderden meters ten zuiden van het plangebied, NDFF). De boommarter (nationaal beschermde soort) komt voor in naaldbossen, loofbossen en gemengde bossen. Verblijfplaatsen van de boommarter zijn in oude boomholtes te vinden, onder takkenbossen, in vossen- of dassenhopen, tussen boomwortels en soms in gebouwen. In het plangebied is slechts een potentiële verblijfplaats in een boom bij de ingang van het plangebied. Deze holte bevindt zich relatief laag (circa 0,5 tot 1 meter van de grond) en hier zijn geen sporen van de boommarter gevonden. Deze holte bevindt zich dicht bij de openbare weg met veel verstoring door verkeer. De hoogte van de holte in combinatie met de hoge mate van verstoring maakt dat de holte ongeschikt is voor de boommarter. Hierdoor kunnen verblijfplaatsen van de boommarter uitgesloten worden in het plangebied. Mogelijk wordt het plangebied incidenteel gebruikt als foerageergebied. Hier zal door de functiewijziging en de kap van de bomen aan de noordkant nauwelijks iets aan veranderen. Het betreft voor de soort marginaal foerageergebied. Het primaire foerageergebied van de soort bevindt zich in de grotere aangesloten bosgebieden ten westen en zuiden van het plangebied.

De steenmarter is waargenomen op ongeveer 1 kilometer ten zuidwesten van het plangebied en 1 kilometer ten oosten van het plangebied. De steenmarter (nationaal beschermde soort) heeft een voorkeur voor parklandschap maar komt ook voor in volkomen bosloze gebieden. Binnen het plangebied bevinden zich geen geschikte verblijfplaatsen van de soort. Mogelijk gebruikt de steenmarter incidenteel het plangebied om te rusten onder steenhopen of materialen. Er zijn geen sporen van de steenmarter aangetroffen tijdens het veldbezoek. Het plangebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied. Het plangebied betreft een zeer klein onderdeel van het foerageergebied aangezien er voldoende alternatief en meer geschikt foerageergebied voorhanden is in de directe omgeving zoals in de bossen, singels en weilanden. Het plangebied is een relatief klein onderdeel uit van het leefgebied van de steenmarter welke 80 tot 700 hectare kan omvatten.

In de directe omgeving van het plangebied is op verschillende plaatsen de das waargenomen (nationaal beschermde soort). In het plangebied zijn geen mogelijke verblijfplaatsen van de das (dassenburchten) waargenomen. Tevens zijn er geen sporen van das zoals wissels aangetroffen. Verblijfplaatsen van de das in het plangebied kunnen op basis van deze quickscan op voorhand uitgesloten worden. Het plangebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied. Het betreft een zeer klein onderdeel van het foerageergebied en in de omgeving is voldoende (geschikter) foerageergebied voorhanden zoals weilanden en bosranden.

Voor otter en waterspitsmuis ontbreekt geschikt habitat in het plangebied. De soorten kunnen op basis van habitat uitgesloten worden.

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdiersoorten zoals diverse (woel)muizen, vos, ree en kleine marterachtigen.

5.2.3 Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten

In de omgeving van het plangebied komen diverse soorten vogels voor met jaarrond beschermde nesten (NDFF). Het gaat hier onder andere om havik, buizerd, sperwer, ransuil, huismus en gierzwaluw.

Roofvogelhorsten (buijzer, sperwer, havik, ransuil) zijn in het plangebied of de directe omgeving niet aangetroffen. Ook zijn er geen sporen gevonden van roofvogels en ransuilen zoals braakballen etc. In het plangebied zijn geen gebouwen of woningen aanwezig die geschikt zijn voor huismus en gierzwaluw. Tevens zijn deze soorten niet waargenomen tijdens het veldbezoek. Nesten van jaarrond beschermde nesten zijn niet aanwezig in het plangebied.

Overige broedvogels

De bosschages van het plangebied vormen potentieel broedgebied van algemene broedvogels. Tijdens het veldbezoek zijn de soorten koolmees, pimpelmees, roodborst en vink waargenomen. Deze soorten en andere algemene broedvogels kunnen in het plangebied gaan broeden.

5.2.4 Amfibieën en reptielen

Amfibieën

In de omgeving van het plangebied is de heikikker (habitatrichtlijnsoort) bekend (NDFF, 2017). De soort komt op heideterreinen ten zuidwesten van het plangebied voor.

Door de hoge voedselrijkdom en het ontbreken van geschikte oever- en watervegetatie vormt het plangebied geen geschikt leefgebied voor zwaardere beschermde soorten amfibieën, zoals de heikikker. Deze soorten ontbreken eveneens volgens de gegevens van de NDFF. Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende amfibieën als bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Reptielen

In de omgeving van het plangebied is de levendbarende hagedis en de ringslang (beide nationaal beschermde soorten) bekend (NDFF, 2017). De levendbarende hagedis komt ten zuidwesten van het plangebied voor op heideterreintjes in het bosgebied. De levendbarende hagedis komt voor op heide, hoogvenen en langs vennetjes. Dergelijk habitat ontbreekt in het plangebied.

De ringslang is waargenomen ten westen van balk nabij de oevers van het Slotermeer. Deze komt waarschijnlijk in de oevers van het Slotermeer voor. De ringslang komt voor in oevers langs sloten, meren, vijvers vennen, en poelen of in de directe omgeving hiervan. Hierbij dient ruige kruidige vegetatie en struweel aanwezig te zijn waarin de ringslang zich kan verschuilen ook dienen er voldoende ei-afzetplekken (o.a. broeihopen). Composterende materialen zitten in afgesloten containers waar de ringslang niet bij kan. Andere mogelijke ei afzetplekken ontbreken ook in het plangebied. Tevens is er onvoldoende structuurvariatie voor de ringslang aanwezig.

Beide soorten kunnen op basis van habitat uitgesloten worden. Ook andere soorten beschermde reptielen kunnen op basis van habitat op voorhand worden uitgesloten.

5.2.5 Vissen

In de omgeving van het plangebied zijn geen beschermde vissoorten bekend (NDFF). De sloten rondom het plangebied vallen buiten de begrenzing van het plangebied en hier vinden dan ook geen ingrepen plaats. Vissen komen niet voor in het plangebied. Effecten of vissen zijn dan ook niet relevant.

5.2.6 Vlinders, libellen en andere ongewervelden

In de omgeving van het plangebied op ongeveer 1 kilometer ten zuidwesten van het plangebied is het voorkomen van de gevlekte witsnuitlibel bekend. De gevlekte witsnuitlibel komt voor in verlandingszones van laagveenmoerassen, bosplassen en verlandingszones van hoogveen- en heidevennen. Het plangebied wordt gekenmerkt door een voedselrijke algemeen voorkomende vegetatie. Beschermde soorten zoals de gevlekte witsnuitlibel stellen kritischere eisen aan hun habitat, die ontbreken in het plangebied. Er worden daarom ook geen zwaardere beschermde soorten verwacht in het plangebied. Beschermde ongewervelden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

5.2.7 Vaatplanten

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vaatplanten in het plangebied of in de omgeving. Deze zijn tijdens het veldbezoek ook niet aangetroffen. Beschermde soorten planten stellen kritischere eisen aan hun habitat, die ontbreken in het plangebied. Er worden daarom ook geen zwaardere beschermde soorten verwacht in het plangebied. De aanwezigheid van beschermde planten kan op voorhand worden uitgesloten.

6 EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING

6.1 Effectbeschrijving

De mogelijke gevolgen van de ingrepen zijn hieronder voor de relevante soortgroepen beschreven:

Vleermuizen

In het plangebied zijn mogelijk vleermuisverblijfplaatsen aanwezig. Bij de kap van bomen in de noordwestelijke bosrand in het plangebied gaan mogelijk vleermuisverblijfplaatsen verloren en kunnen vleermuizen gedood en/of verstoord worden.

Grondgebonden zoogdieren

Voor de steenmarter, boommarter en de das worden geen negatieve effecten verwacht als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene klein zoogdieren vernietigd of verstoord worden en individuen verwond of gedood worden. Effecten op beschermde soorten grondgebonden zoogdieren zijn niet uitgesloten.

Vogels

In het plangebied kunnen algemene broedvogels broeden. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden in het broedseizoen kunnen nesten van algemene broedvogels verloren gaan indien bomen verwijderd worden en legsels of broedsels kunnen daarbij worden vernietigd. Effecten op algemene broedvogels kunnen niet worden uitgesloten.

Amfibieën

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van amfibieën vernietigd of verstoord worden van boven genoemde soorten en kunnen soorten gedood worden tijdens de werkzaamheden. Effecten op beschermde soorten amfibieën zijn niet uitgesloten.

6.2 Toetsing

In de onderstaande tabellen is per soort en/of soortgroep op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is nog geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

Tabel 1 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Algemene broedvogels	X	X		X	Kapwerkzaamheden van bomen

Verbodsbepalingen:

Lid 1: te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

Mogelijk broeden tijdens het broedseizoen (algemene) vogels in het plangebied. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen nesten met jongen of broedende vogels worden vernield, verstoord en verlaten worden wat sterfte van eieren of jonge dieren tot gevolg heeft. Dit leidt tot overtreding van Lid 1. Tevens leidt verstoring van nesten tot overtreding van lid 2 en lid 4.

Tabel 2 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn

Soort	Lid 1/5	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vleermuizen	X	X		X	Kap bomen met holtes

Verbodsbepalingen:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk te verstoren;

Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;

Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Mogelijk zijn vleermuizen aanwezig in holtes in bomen. Bij de kap van bomen zijn vleermuizen mogelijk aanwezig. Bij de kap kunnen vleermuizen sterven en kan verstoring optreden. Ook worden bij eventuele aanwezigheid verblijfplaatsen en/of voortplantingsplaatsen van vleermuizen beschadigd over vernietigd.

Tabel 3 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren	X	X		Kap van bomen, graaf- en bestratingswerkzaamheden ect.
Algemeen voorkomende amfibieën	X	X		Kap van bomen, graaf- en bestratingswerkzaamheden ect.

Verbodsbepalingen:

a: opzettelijk te doden of te vangen;

b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen

c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

In het plangebied komen mogelijk algemene amfibieën en algemene grondgebonden zoogdieren voor. Deze werkzaamheden leiden mogelijk tot het doden van deze soorten in het plangebied en beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen.

6.3 Vrijstellingen

In bijlage D is aangegeven voor welke algemeen voorkomende diersoorten binnen de provincie Friesland een algemene vrijstelling geldt. Voor deze soorten zal dan ook geen verdere toetsing plaatsvinden. Wel blijft de algemene zorgplicht voor deze soorten van toepassing.

6.4 Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgplicht

In deze paragraaf zijn de mitigerende maatregelen beschreven die noodzakelijk zijn om overtreding van de verbodsbepalingen zo veel als mogelijk te voorkomen en de compenserende maatregelen die nodig zijn om een aantasting van de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Het toepassen van deze maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is niet vrijblijvend. De Wnb schrijft namelijk voor dat een ontheffing alleen verleend kan worden als er geen andere bevredigende oplossing is en de staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Dat betekent dat als mitigatie in redelijkheid mogelijk is, dit ook verplicht is. Verder zijn vaak ook nadere maatregelen noodzakelijk om tegemoet te komen aan de zorgplicht. Verder kan een ontheffing alleen verleend worden wanneer er geen gevolgen zijn voor de gunstige staat van instandhouding van de soort. Om dit zeker te stellen kan het nodig zijn een compenserende maatregel uit te voeren.

Vleermuizen

Mitigerende maatregelen voor vleermuizen worden bepaald na afronding van soortgericht vleermuisonderzoek conform het Vleermuisprotocol 2017.

Vogels

- Voorkom altijd schade aan broedvogels. Werk zoveel mogelijk buiten het broedseizoen (indicatief 15 maart t/m 1 juli). Sommige vogels hebben een afwijkende broedperiode.
- Werk alleen in het broedseizoen als hierbij geen broedvogels worden gestoord of nesten worden aangetast. Dit kan al bijvoorbeeld een ecooloog via een broedvogelcheck heeft geconstateerd dat er geen broedvogels in het plangebied en directe omgeving aanwezig zijn.
- Indien toch nesten worden aangetroffen mogen er binnen een afstand van 40 meter rondom de nesten geen werkzaamheden plaatsvinden. Op deze locaties kunnen de werkzaamheden na het broedseizoen worden voortgezet.

Algemeen

- Werk bij alle werkzaamheden rustig één kant op om het voor dieren mogelijk te maken de werkzaamheden te ontvluchten.
- Let vanuit de algemene zorgplicht continu op aanwezigheid van al dan niet beschermde planten en dieren tijdens de werkzaamheden

7 CONCLUSIES EN VERVOLG

7.1 Effectiviteit maatregelen

In paragraaf 6.4 zijn de mitigerende maatregelen beschreven. Als gevolg van het toepassen van de maatregelen zal een deel van de in paragraaf 6.2 beschreven mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen worden voorkomen. Het gaat voor de algemene broedvogels e om de verbodsbepalingen van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4 en voor algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën om artikel 3.10, lid 1 a en b. Voor de algemeen voorkomende soorten zoogdieren en amfibieën geldt bovendien een provinciale vrijstelling van de provincie Friesland.

Het is echter niet mogelijk alle overtredingen op voorhand uit te sluiten, zodat voor vleermuizen nader onderzoek noodzakelijk is om vast te stellen of overtreding van de Wet natuurbescherming uitgesloten kan worden of dat een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Tabel 4 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrictlijn

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vleermuizen	X	X		X	Kap bomen met holtes

Verbodsbepalingen:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk te verstoren;

Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;

Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Om vast te stellen of er sprake is van overtreding op de Wet natuurbescherming met betrekking tot vleermuizen dient nader onderzoek uitgevoerd te worden. Dit onderzoek wordt in paragraaf 7.2 nader toegelicht.

7.2 Nader onderzoek

Nader onderzoek dient vast te stellen of de holtes in bomen geschikt zijn voor vleermuizen. De kap van de bomen kan alleen worden uitgevoerd nadat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de aangetroffen holten zijn uitgesloten. Hiervoor is onderzoek nodig om de aan- of afwezigheid van vleermuizen in de holtes vast te stellen. Voor het vleermuisonderzoek is het mogelijk om de holtes eerst te inspecteren met een endoscoop. Hiermee kan gekeken worden of de holtes geschikt zijn voor vleermuizen of dat aan de hand van de holtes vleermuizen op voorhand uit te sluiten zijn. Indien door middel van endoscooponderzoek uit te sluiten is dat vleermuizen de holtes gebruikt, is soortgericht vleermuisonderzoek niet noodzakelijk.

Indien vleermuizen aan de hand van het endoscooponderzoek niet uit te sluiten zijn, is soort gericht onderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek is gebonden aan specifieke voorschriften en protocollen (Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging, 2017; RVO, 2014). Het onderzoek bestaat uit:

- 2 veldbezoeken tussen 15 mei – 15 juli (1 avondronde & 1 ochtendronde)
- 2 veldbezoeken tussen 15 augustus – 1 oktober

8 GERAADPLEEGDE BRONNEN

Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2017). Vleermuisprotocol 2017. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging & Gegevensautoriteit Natuur.

RVO (2014). Soortenstandaard Rosse vleermuis, *Nyctalus noctula*. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle.

RVO (2014). Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis, *Pipistrellus nathusii*. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle.

RVO (2014). Soortenstandaard Watervleermuis, *Myotis daubentonii*. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle.

Websites:

Nationale Databank Flora en Fauna (2017)

Provincie Friesland (www.provinciefryslan.frl, 2017)

BIJLAGE A RELAVANTE WETSARTIKELLEN.

HOOFDSTUK 1

Artikel 1.5

14. Onze Minister stelt een nationale natuurvisie vast.
15. De nationale natuurvisie bevat de hoofdlijnen van het te voeren rijksbeleid gericht op het behoud en het zo mogelijk versterken van de biologische diversiteit, het duurzame gebruik van de bestanddelen daarvan en de bescherming van waardevolle landschappen, in nationaal en internationaal verband, en het behoud en het zo mogelijk versterken van de recreatieve, de educatieve en de belevingswaarde van natuur en landschap, in samenhang met het beleid om te komen tot een verduurzaming van de economie.
16. De nationale natuurvisie besteedt daarbij in het bijzonder aandacht aan:
 - e. het behoud en zo nodig herstel van een gunstige staat van instandhouding van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren en planten en de in Nederland voorkomende typen natuurlijke habitats en habitats van soorten;
 - f. de borging van een evenwichtige, duurzame economische ontwikkeling en de integratie van het beleid gericht op het behoud van de biologische diversiteit met het algemene economisch beleid, de handelspolitiek, het landbouw- en visserijbeleid en het innovatiebeleid;
 - g. een goed functioneren van de ecosystemen in de onderscheiden natuurgebieden in onderlinge samenhang;
 - h. het behoud, beheer en zo nodig herstel van landschappen van nationaal of internationaal belang, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken;
 - i. het duurzame beheer van houtopstanden;
 - j. de gevolgen van klimaatveranderingen;
 - k. de samenhang met het ruimtelijke beleid, het milieubeleid en het waterbeleid;
 - l. de samenhang met het beleid en de verantwoordelijkheden van andere overheden op dat terrein;
 - m. onderzoek op het terrein van de biologische diversiteit.
17. De nationale natuurvisie biedt, in de vorm van rode lijsten, inzicht in de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende dier- en plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen.
18. De nationale natuurvisie bevat voor zover mogelijk een kwantificering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de in Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden te beschermen habitats en soorten en verschaft in samenhang daarmee en in samenhang met de staat van instandhouding van deze habitats en soorten inzicht in voorgenomen wijzigingen van de besluiten tot aanwijzing van die Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden.
19. Onderdelen van het rijksbeleid, bedoeld in het tweede lid, kunnen worden opgenomen in een andere rijksvisie.

Artikel 1.7

1. Provinciale staten stellen een provinciale natuurvisie vast.
2. Een provinciale natuurvisie bevat de hoofdlijnen van:
 - a. het te voeren provinciale beleid gericht op het behoud en het zo mogelijk versterken van de biologische diversiteit en het duurzame gebruik van de bestanddelen daarvan, waartoe in elk geval behoort het beleid gericht op de uitvoering van de verplichtingen, genoemd in artikel 1.12, eerste en tweede lid;
 - b. ingeval de provincie dat van belang acht:
 - 1°. het te voeren provinciale beleid gericht op de uitvoering van de bevoegdheid, genoemd in artikel 1.12, derde lid;
 - 2°. het te voeren provinciale beleid gericht op het behoud, beheer en zonodig herstel van waardevolle landschappen, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken, of
 - 3°. het te voeren provinciale beleid gericht op het behoud en het zo mogelijk versterken van de recreatieve, educatieve en belevingswaarde van natuur en landschap.
3. Een provinciale natuurvisie besteedt in het bijzonder aandacht aan de integratie van het in het tweede lid bedoelde provinciale beleid met het provinciale algemene economisch beleid, ruimtelijke beleid, milieubeleid, waterbeleid en cultuurbeleid, en aan de samenhang tussen het in het tweede lid bedoelde beleid en het beleid en de verantwoordelijkheden van andere overheden op dat terrein.

4. Onderdelen van het provinciale beleid, bedoeld in het tweede lid, kunnen worden opgenomen in een andere provinciale visie.
5. Artikel 1.6, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op de provinciale natuursvisie, met dien verstande dat waar in dat eerste lid sprake is van Onze Minister, in plaats daarvan wordt gelezen: provinciale staten.
6. Provinciale staten dragen zorg voor publicatie van de provinciale natuursvisie.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Artikel 1.12

4. Gedeputeerde staten van de provincies dragen, ieder in hun provincie, tezamen zorg voor het nemen van de nodige maatregelen voor:
 - a. de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle in Nederland natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder de vogelsoorten, genoemd in bijlage I bij de Vogelrichtlijn, en de niet in die bijlage genoemde geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten;
 - b. het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren en planten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn, en van de in Nederland voorkomende typen natuurlijke habitats, genoemd in bijlage I bij de Habitatrichtlijn en habitats van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn, en
 - c. het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in Nederland in het wild voorkomende dier- en plantensoorten, bedoeld in artikel 1.5, vierde lid.
5. Met het oog op het eerste lid dragen gedeputeerde staten in hun provincie in elk geval zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd «natuurnetwerk Nederland». Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.
6. Gedeputeerde staten kunnen gebieden gelegen buiten het natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als «bijzondere provinciale natuurgebieden», onderscheidenlijk «bijzondere provinciale landschappen».

HOOFDSTUK 2

Artikel 2.7

1. Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.
2. Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de

kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

3. Gedeputeerde staten verlenen een vergunning als bedoeld in het tweede lid uitsluitend indien is voldaan aan:
 - a. artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid, wanneer de vergunning betrekking heeft op een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, of
 - b. artikel 2.8, negende lid, wanneer zij betrekking heeft op andere handelingen dan projecten als bedoeld in onderdeel a.
4. Het verbod, bedoeld in het tweede lid, is niet van toepassing op projecten en andere handelingen ten aanzien waarvan bij of krachtens enige wettelijke bepaling een besluit is vereist, indien bij of krachtens die wet is bepaald dat dat besluit uitsluitend wordt vastgesteld indien is voldaan aan artikel 2.8.
5. Het verbod, bedoeld in het tweede lid, is niet van toepassing op projecten en andere handelingen waarop het verbod, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onderdeel j, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van toepassing is.

Artikel 2.8

1. Voor een plan als bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, of een project als bedoeld in artikel 2.7, derde lid, onderdeel a, maakt het bestuursorgaan, onderscheidenlijk de aanvrager van de vergunning, een passende beoordeling van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied.
2. In afwijking van het eerste lid hoeft geen passende beoordeling te worden gemaakt, ingeval het plan of het project een herhaling of voortzetting is van een ander plan, onderscheidenlijk project, of deel uitmaakt van een ander plan, voor zover voor dat andere plan of project een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren over de significante gevolgen van dat plan of project.
3. Het bestuursorgaan stelt het plan uitsluitend vast, en gedeputeerde staten verlenen voor het project, bedoeld in het eerste lid, uitsluitend een vergunning, indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan, onderscheidenlijk het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten.
4. In afwijking van het derde lid kan, ondanks het feit dat uit de passende beoordeling de vereiste zekerheid niet is verkregen, het plan worden vastgesteld, onderscheidenlijk de vergunning worden verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er zijn geen alternatieve oplossingen;
 - b. het plan, onderscheidenlijk het project, bedoeld in het eerste lid, is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en
 - c. de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.
5. Ingeval het plan, onderscheidenlijk het project, bedoeld in het eerste lid, significante gevolgen kan hebben voor een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort in een Natura 2000-gebied, geldt, in afwijking van het vierde lid, onderdeel b, de voorwaarde dat het plan, onderscheidenlijk het project nodig is vanwege:
 - a. argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, of
 - b. andere dwingende redenen van openbaar belang, na advies van de Europese Commissie.
6. Een advies van de Europese Commissie als bedoeld in het vijfde lid, onderdeel b, wordt door Onze Minister gevraagd. Het bestuursorgaan, onderscheidenlijk gedeputeerde staten doen daartoe een verzoek aan Onze Minister.
7. Compenserende maatregelen als bedoeld in het vierde lid, onderdeel c, maken onderdeel uit van het plan, onderscheidenlijk de verplichting om deze maatregelen te treffen maakt onderdeel uit van de vergunning voor het project, bedoeld in het eerste lid. Het bestuursorgaan dat het plan vaststelt meldt, onderscheidenlijk gedeputeerde staten melden de compenserende maatregelen aan Onze Minister, die de Europese Commissie van de maatregelen op de hoogte stelt.
8. Ingeval een compenserende maatregel voorziet in de ontwikkeling of verbetering van leefgebieden voor vogels, natuurlijke habitats of habitats voor soorten buiten een Natura 2000-gebied, draagt Onze Minister

ervoor zorg dat deze leefgebieden of habitats een Natura 2000-gebied, of een onderdeel van een Natura 2000-gebied worden.

9. Voor een andere handeling als bedoeld in artikel 2.7, derde lid, onderdeel b, houden gedeputeerde staten bij het verlenen van de vergunning rekening met de gevolgen die de handeling kan hebben voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied.

HOOFDSTUK 3

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van:
 - a. a. de verboden, bedoeld in artikel 3.2, eerste lid, ten aanzien van vogels, dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of ten aanzien van uit deze vogels verkregen producten van daarbij aangewezen soorten, of
 - b. b. regels, gesteld krachtens artikel 3.2, vierde lid.
4. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
 - c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. 1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. 2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
3. 3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, of van regels gesteld krachtens artikel 3.7, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4. 4. Bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, kan worden bepaald dat gedeputeerde staten ontheffing kunnen verlenen, of dat provinciale staten bij verordening vrijstelling kunnen verlenen, van bij de maatregel aangewezen regels.
5. 5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - d. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - e. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - f. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - g. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

- h. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- i. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- j. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- k. in het algemeen belang.

Artikel 3.31

3. De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:
- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
 - c. een bestendig gebruik, of
 - d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

HOOFDSTUK 4

Artikel 4.1

Het bepaalde bij en krachtens deze paragraaf, met uitzondering van artikel 4.6, heeft geen betrekking op:

- e. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- f. houtopstanden op erven of in tuinen;
- g. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- h. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- i. kweekgoed;
- j. uit populieren of wilgen bestaande:
 - 1°. wegbepantingen;
 - 2°. bepantingen langs waterwegen, en
 - 3°. eenrijige bepantingen langs landbouwgronden;
- k. het dunnen van een houtopstand;
- l. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande bepantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - 1°. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - 2°. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per bepantingseenheid, zijnde een aaneengesloten bepanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - 3°. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Artikel 4.2

1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op:
 - a. de gegevens die bij de melding worden verstrekt,
 - b. de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en
 - c. de wijze waarop de melding wordt gedaan.
3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

Artikel 4.3

1. Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op

bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand.

2. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
3. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herbeplanting, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 4.4

1. De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op:
 - a. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel als bedoeld in artikel 2.2;
 - b. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een verplichting als bedoeld in artikel 2.4, eerste of derde lid, een voorschrift verbonden aan een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, regels als bedoeld in artikel 2.9, derde lid, of een voorschrift verbonden aan een ontheffing of een vrijstelling als bedoeld in de artikelen 3.3, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, of derde lid, of 3.10, tweede lid, in samenhang met 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, een besluit, vastgesteld onder toepassing van artikel 2.7, vierde lid, 3.3, zesde lid, 3.8, zesde lid, of 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, zesde lid, een wegaanpassingsbesluit, vastgesteld onder toepassing van artikel 9, vijfde lid, van de Spoedwet wegverbreding, een tracébesluit, vastgesteld onder toepassing van artikel 13, achtste lid, van de Tracéwet of een omgevingsvergunning, vastgesteld onder toepassing van de artikelen 2.17a, 2.17b, 2.17c en 2.17d van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
 - c. het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen, of
 - d. het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.

Artikel 4.5

2. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.
3. De regels, bedoeld in het eerste lid, kunnen onder meer betrekking hebben op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de gevelde houtopstand.
4. Onverminderd het eerste lid, kunnen gedeputeerde staten van artikel 4.2, eerste lid, of artikel 4.3, eerste, tweede of vijfde lid, ontheffing verlenen.
5. Provinciale staten kunnen bij verordening geheel of gedeeltelijk vrijstelling verlenen van artikel 4.2, eerste lid, of artikel 4.3, eerste, tweede of vijfde lid.

Artikel 4.6

Provincies en gemeenten zijn ten aanzien van de onderwerpen waarin deze paragraaf voorziet niet bevoegd om op grond van andere aan hen toekomende wettelijke bevoegdheden regels te stellen ter bescherming van buiten de grenzen van de bebouwde kom, vastgesteld krachtens artikel 4.1, onderdeel a, gelegen:

- a. houtopstanden die deel uitmaken van bosbouwondernemingen die bij het Bosschap zijn geregistreerd;
- b. houtopstanden bestaande uit bomen als bedoeld in artikel 4.1, onderdelen c tot en met f, met uitzondering van hoogstamfruitbomen en van geknotte populieren of wilgen als bedoeld in artikel 4.1, onderdeel f.

BIJLAGE B EUROPEES BESCHERMDE SOORTEN

	Habitatrichtlijn, Bijlage IV	Conventie van Bern, Annex I, II	Conventie van Bonn, Annex I
Zoogdieren (overig)			
Bever	x		
Hamster	x	x	
Hazelmuis	x		
Lynx	x		
Noordse woelmuis	x		
Otter	x	x	
Wilde kat	x		
Zoogdieren (vleermuizen)			
Baardvleermuis	x	x	
Bechstein's vleermuis	x	x	
Bosvleermuis	x	x	
Brandt's vleermuis	x	x	
Dwergvleermuis	x		
Franjestaart	x	x	
Grijze grootoorvleermuis	x	x	
Grootoorvleermuis	x	x	
Grote hoefijzerneus	x	x	
Grote rosse vleermuis	x	x	
Ingekorven vleermuis	x	x	
Kleine dwergvleermuis	x		
Kleine hoefijzerneus	x	x	
Laatvlieger	x	x	
Meervleermuis	x	x	
Mopsvleermuis	x	x	
Noordse vleermuis	x	x	
Rosse vleermuis	x	x	
Ruige dwergvleermuis	x	x	
Tweekleurige vleermuis	x	x	
Vale vleermuis	x	x	
Watervleermuis	x	x	
Zoogdieren (marien)			
Bruinvis	x	x	
Bultrug		x	x

	Habitatrichtlijn, Bijlage IV	Conventie van Bern, Annex I, II	Conventie van Bonn, Annex I
Dwergpotvis		x	
Gestreepte dolfijn		x	
Gewone dolfijn	x	x	
Gewone spitsdolfijn		x	
Gewone vinvis		x	x
Griend		x	
Grijze dolfijn		x	
Kleine zwaardwalvis		x	
Narwal		x	
Noordse vinvis			x
Orka		x	
Potvis			x
Tuimelaar	x	x	
Walrus		x	
Witflankdolfijn	x	x	
Witsnuitdolfijn	x	x	
Amfibieën			
Boomkikker	x	x	
Geelbuikvuurpad	x	x	
Heikikker	x	x	
Kamsalamander	x	x	
Knoflookpad	x	x	
Poelkikker	x		
Rugstreeppad	x	x	
Vroedmeesterpad	x	x	
Vuursalamander	x		
Reptielen			
Gladde slang	x	x	
Muurhagedis	x	x	
Zandhagedis	x	x	
Reptielen (schildpadden)			
Dikkopschildpad	x	x	x
Kemp's zeeschildpad	x	x	x
Lederschildpad	x	x	x

	Habitatrichtlijn, Bijlage IV	Conventie van Bern, Annex I, II	Conventie van Bonn, Annex I
Soepschildpad	x	x	x
Vissen			
Houting	x		
Steur	x	x	
Vlinders			
Apollovlinder		x	
Boszandoog		x	
Donker pimpernelblauwtje	x	x	
Grote vuurvinder	x	x	
Moerasparelmoervlinder		x	
Pimpernelblauwtje	x		
Teunisbloempijlstaart		x	
Tijmblauwtje	x	x	
Zilverstreephooibeestje	x	x	
Libellen en waterjuffers			
Bronslibel	x	x	
Gaffellibel		x	
Gevlekte witsnuitlibel	x	x	
Groene glazenmaker	x	x	
Mercurwaterjuffer		x	
Noordse winterjuffer	x	x	
Oostelijke witsnuitlibel	x	x	

	Habitatrichtlijn, Bijlage IV	Conventie van Bern, Annex I, II	Conventie van Bonn, Annex I
Rivierrombout	x	x	
Sierlijke witsnuitlibel	x	x	
Kevers			
Brede geelrandwaterroofkever	x	x	
Gestreepte waterroofkever	x	x	
Heldenbok	x		
Juchtleerkever	x	x	
Vermiljoenkever	x	x	
Insecten (overig)			
Oeveraas		x	
Mollusken			
Bataafse stroommossel	x		
Platte schijfhoren	x		
Planten			
Drijvende waterweegbree	x	x	
Geel schorpioenmos		x	
Groenknolorchis	x	x	
Kleine vlotvaren		x	
Kruipend moerasscherm	x	x	
Liggende raket		x	
Tonghaarmuts		x	
Zomerschroeforchis	x	x	

BIJLAGE C NATIONAAL BESCHERMDE SOORTEN

Art. 3.10 Wnb		
Zoogdieren (overig)		
Aardmuis	Vinpootsalamander	Gevlekte glanslibel
Boommarter	Vuursalamander	Gewone bronlibel
Bosmuis	Reptielen	Hoogveenglanslibel
Bunzing	Adder	Kempense heidelibel
Damhert	Hazelworm	Speerwaterjuffer
Das	Levendbarende hagedis	Kevers
Dwergmuis	Ringslang	Vliegend hert
Dwergspitsmuis	Vissen	Planten
Edelhert	Beekdonderpad	Akkerboterbloem
Eekhoorn	Beekprik	Akkerdoornzaad
Egel	Elrits	Akkerogentroost
Eikelmuis	Europese rivierkreeft	Beklierde ogentroost
Gewone bosspitsmuis	Gestippelde alver	Berggamander
Grote bosmuis	Grote modderkruiper	Bergnachtorchis
Haas	Kwabaal	Blaasvaren
Hermelijn	Vlinders	Blauw guichelheil
Huisspitsmuis	Aardbeivlinder	Bokkenorchis
Konijn	Bosparemoervlinder	Bosboterbloem
Molmuis	Bruin dikkopje	Bosdravik
Ondergrondse woelmuis	Bruine eikenpage	Brave hendrik
Ree	Donker pimperlblauwtje ¹⁾	Brede wolfsmelk
Rosse woelmuis	Duinparemoervlinder	Breed wollegras
Steenmarter	Gentiaanblauwtje	Bruinrode wespenorchis
Tweekleurige bosspitsmuis	Grote paremoervlinder	Dennenorchis
Veldmuis	Grote vos	Dreps
Veldspitsmuis	Grote vuurvlinder ¹⁾	Echte gamander
Vos	Grote weerschijnvlinder	Franjementiaan
Waterspitsmuis	Iepenpage	Geelgroene wespenorchis
Wezel	Kleine heivlinder	Geplooid vrouwenmantel
Wild zwijn	Kleine ijsvogelvlinder	Getande veldsla
Woelrat	Kommavvlinder	Gevlekt zonneroosje
Zoogdieren (marien)	Pimperlblauwtje ¹⁾	Glad biggenkruid
Gewone zeehond	Sleedoorpage	Gladde zegge
Grijze zeehond	Spiegeldikkopje	Groene nachtorchis
Amfibieën	Veenbesblauwtje	Groensteel
Alpenwatersalamander	Veenbesparemoervlinder	Groot spiegelklokje
Bruine kikker	Veenhooibeestje	Grote bosaardbei
Gewone pad	Veldparemoervlinder	Grote leeuwenklauw
Kleine watersalamander	Zilveren maan	Honingorchis
Meerkikker	Libellen en waterjuffers	Kalkboterbloem
Middelste groene kikker	Beekrombout	Kalketrip
	Bosbeekjuffer	Karhuizeranjer
	Donkere waterjuffer	Karwijselie
		Kleine ereprijs

Kleine schorseneer

Kleine wolfsmelk

Kluwenklokje

Knollathyrus

Knolspirea

Korensla

Kranskarwij

Kruiptijm

Lange zonnedauw

Liggende ereprijs

Moerasgamander

Muurbloem

Naakte lathyrus

Naaldenkervel

Pijlscheefkalk

Roggelelie

Rood peperboompje

Rozenkransje

Ruw pazelzaad

Scherpkruud

Schubvaren

Schubzegge

Smalle raai

Spits havikskruud

Steenbraam

Stijve wolfsmelk

Stofzaad

Tengere distel

Tengere veldmuur

Trosgamander

Veenbloembies

Vliegenorchis

Vroege ereprijs

Wilde averuit

Wilde ridderspoor

Wilde weit

Wolfskers

Zandwolfsmelk

Zinkviooltje

Zweedse kornoelje

¹⁾Deze soorten staan ten onrechte op de bijlage bij de wet. Ze staan namelijk ook genoemd op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en/of ook op bijlage II van de Conventie van Bern. Daarom zijn dit soorten zoals bedoeld in Wnb art. 3.5

BIJLAGE D VRIJSTELLINGEN PROVINCIE FRIESLAND

Zoogdieren

- Aardmuis
- Bosmuis
- Bunzing
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Haas
- Hermelijn
- Huisspitsmuis
- Konijn
- Ondergrondse woelmuis
- Ree
- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Wezel
- Woelrat
- Molmuis

Amfibieën

- Bastaardkikker
- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Meerkikker

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Projectnummer: C05022.217014
Onze referentie: 079367726 0.4